

A88/12 CO:2076844

28 maart 1988

IDEOLOGIECONFERENTIE OVER 'HET NIEUWE POLITIEKE DENKEN' WEINIG VERRASSEND

Op 16 en 17 maart jl. vergaderden in de Mongoolse hoofdstad Ulan Bator de voor ideologie verantwoordelijke partij-secretarissen van de communistische partijen in Oost Europa en de Sovjetunie, Cuba, Laos, Mongolie en Vietnam over 'het nieuwe politieke denken en het ideologische partijwerk in zijn huidige context'. In het persbericht dat na afloop verspreid werd is tussen de regels door de verdeeldheid omtrent de toepassing van meer openheid en bepaalde vormen van herstructurering in het openbare leven gemakkelijk terug te vinden. Ten aanzien van het buitenlandse- en mediabeleid daarentegen bestonden er, afgaande op de berichtgeving, geen grote verschillen van inzicht.

Aan het 'nieuwe politieke denken' op zich werden weinig woorden vuil gemaakt in de verklaring. De enige directe verbinding tussen dit nieuwe beleid en de ideologie lag besloten in de opmerking dat "het nieuwe politieke denken onder de omstandigheden van een voortdurende ideologische strijd, ondanks alle ideologische tegenstellingen moet worden opgevat als een streven naar normale internationale betrekkingen en wederzijds aanvaardbare oplossingen voor globale problemen in het belang van alle volkeren." Dit proces moet gesteund worden door een 'resolute ontmaskering' van die krachten die tegen ontspanning zijn.

Rode draad tijdens de besprekingen was de dringende behoefte uitvoering te geven aan een besluit uit 1986 van de in het kader van de herdenking van de oktoberrevolutie in Moskou bijeengekomen partijleiders om te komen tot een nog betere samenwerking op ondermeer ideologisch gebied. In een tijd waarin "onder leiding van de communistische en arbeiderspartijen verregaande sociaal-economische veranderingen en hervormingsprocessen doorgevoerd worden" laat die noodzaak zich des te heviger gevoelen, aldus de verklaring. Overigens werd daarbij direct aangetekend dat deze processen zich voltrokken "overeenkomstig de concrete omstandigheden en bijzonderheden in de individuele landen": zoals bekend wordt in de Oosteuropese hoofdsteden verschillend gedacht over de hervormingen zoals die door GORBACHOV worden gepropageerd.

Deze verschillen van opvatting zullen er toe hebben bijgedragen dat het niet gekomen is tot de verbaal zo heftig beleden concrete samenwerking op ideologisch terrein. De enige gezamenlijke onderneming waartoe de ideologen zich wilden verplichten gold een verdere studie naar de theoretische en praktische problemen van het socialisme en de wereldsituatie 'op basis van een

creatief evoluerend Marxisme-Leninisme'. Voor het overige kwam men niet verder dan de nogal vrijblijvende 'uitwisseling van ervaringen' over ideologische aspecten van allerlei ontwikkelingen in de socialistische landen.

Op de terreinen van buitenlandse politiek en mediabeleid bleken de diverse partijvertegenwoordigers een grotere eensgezindheid aan de dag te leggen. Uitdrukkelijk wordt gesteld dat het niet minder dan een vereiste is de 'constructieve initiatieven' van de Sovjetunie en haar bondgenoten onverkort te propageren. Ook was men het er met elkaar over eens dat de pers nog niet alle mogelijkheden benutte bij de 'opbouw van het socialisme'. De media zouden in het algemeen meer moeten bijdragen aan een kwalitatieve verbetering van de internationale contacten tussen partij-, staats-, en maatschappelijke organisaties, en nadrukkelijker 'het creatieve potentieel van het socialisme' moeten uitdragen. In het bijzonder zou daarbij de aandacht in de komende tijd gericht moeten worden op de verworvenheden en perspectieven op het gebied van de mensenrechten in de socialistische landen en op, opnieuw, 'de ontmaskering' van de voortdurende claim van de tegenstander de grote voorvechter van de mensenrechten te zijn: "deze rechten worden in de kapitalistische maatschappij met voeten getreden", aldus de verklaring.*

Afgaande op de persverklaring, lijkt de bijeenkomst in Ulan Bator weinig toegevoegd te hebben aan het socialistische gedachtengoed. Dat het nieuwe politieke denken niet verward mag worden met een adempauze in de competitie tussen de twee maatschappijssystemen was allang bekend. Ook de fixatie op de mensenrechten is niet opzienbarend** terwijl over het belangrijkste onderwerp van de bijeenkomst, het nieuwe politieke denken en de betekenis ervan voor het partij-ideologische werk, in de officiële verklaring weinig concreets is terug te vinden. Wat dat laatste betreft zijn alle ogen nu gericht op Boedapest waar in mei aanstaande een belangrijke partijconferentie gehouden wordt over hervormingsbeleid. Volgens allerlei geruchten zouden daarbij de rol van de partij in de samenleving en het politieke stelsel als zodanig zeer kritisch onder de loep genomen worden. Mogelijk dat de uitkomst van die conferentie op de volgende vergadering van de partij-ideologen, in Oost Berlijn, voor meer vuurwerk zorgt. Tot die tijd is in ieder geval beleefd afgesproken van individuele ontwikkelingen met belangstelling kennis te nemen.

---

*Op een Internationale wetenschappelijke conferentie over 'De politiek van het socialisme ter verwezenlijking van mensenrechten en de strijd voor sociale vooruitgang' in Oost Berlijn, op 22 en 23 maart jl. , zei Sovjetvertegenwoordiger Gennadi MALZEV, verbonden aan de Academie van Sociale Wetenschappen van het CC/CPSU, dat mensenrechten niet losgezien kunnen worden van klassenbelangen. Derhalve is het zaak er op 'offensieve wijze' aan te werken dat mensenrechten niet langer gebruikt worden als instrument van imperialistische inmenging, maar een wapen worden in de competitie tussen de systemen, aldus MALZEV.

**zie bijvoorbeeld Focus A88/005 dd 25 januari 1988 "Nieuw Sovjetorgaan voor internationale humanitaire samenwerking"